

תוכנית הלימודים החדשה לרצף ההוראה של שפה ואוריינות מגיל הגן עד כיתה ב'

מיכל שני – ראש ועדת התוכנית

עלית אולשטיין – יו"ר ועדת המקצוע

דליה הלוי - מנהלת תחום דעת עברית בקדם - יסודי וביסודי (מפמ"ר)

אסתי תאומים בן-מנחם – רכזת הוועדה

חברות צוות הכתיבה:

רינת אלפיה; דורית ארם; עמליה בר-און; שרה זדונאיסקי-ארליך; מעין טרוינסקי תדמור; רחל יפעת; שני לוי שמעון; ללי מור; אילנה מסט; לימור קולן; ענת רויטר; מירב תורג'מן

הכנס החמישה עשר של האגודה הישראלית לאוריינות ושפה

המכללה האקדמית בית ברל, 4 ליולי 2022

מבנה הרצאת המליאה

מיכל שני

- ❑ רקע ורציונל לכתיבת תכנית חדשה לרצף ההוראה של שפה ואוריינות
- ❑ התהוות מבנה התכנית
- ❑ פנל שאלות ותשובות בהשתתפות כותבות הרכיבים של התכנית החדשה
- ❑ דיון עם הקהל

**תכנית לימודים חדשה לרצף הוראת שפה ואוריינית גן-ב'
רקע ורציונל
דליה הלוי ועילית אולשטיין**

ועדת המקצוע "עברית בקדם-יסודי וביסודי" בחנה את תוכניות הלימודים בחינוך הלשוני לגן ולבית הספר וזיהתה פערים ברצף בין התוכניות וחוסר התאמה ביניהן בגישה ובעקרונות המארגנים.

הועדה קבלה החלטה לצאת לכתיבה של תוכנית אחת משותפת לגן ולכיתות היסוד של בית הספר, שתתייחס לרצף ההתפתחות האוריינית 3-8.

□ **תוכנית התפתחותית** – מאפשרת ראייה של רצף ההתפתחות האוריינית מהגן לבית הספר, רצף שהוא מעבר לגיל 'כיתה'. הרצף מאפשר למורה או לגננת להתבונן על שלבים התפתחותיים, וליישם מהלכים דידקטיים לקידום הלומדים על הרצף.

□ **תוכנית מכילה** – מתייחסת לכלל התלמידים בגן ובכיתה, ביניהם ילדים ששפת ביתם אינה עברית וילדים עם צרכים מיוחדים למיניהם.

□ **תוכנית אינטגרטיבית** - בנויה על פי קשרים בין התפתחות הלשון והשיח, רכישת יסודות הקריאה והכתיבה, הבנה והפקה של טקסטים, ספרות תרבות ודעת.

מחשבות לעתיד

- המשך פיתוח התכנית תוך כדי התנסות – תשפ"ג
- התוכנית היא מקור לידע פדגוגי ותזמן פיתוח מקצועי לגננות ולמורות.

ואולי גם:

- זיקה לתוכנית פדגוגית - גיל לידה עד שלוש
- המשך תוכנית התפתחותית לכיתות ג-ו.

תודה לפרופ' מיכל שני שקבלה על עצמה להוביל את כתיבת התוכנית
תודה לד"ר אסתי בן-מנחם תאומים על ריכוז התהליך ועל העמקה בתוכן
לצד מיכל
תודה לחברות צוות הכתיבה על תרומתן, כל אחת בכתיבת החלק שלה,
וכלן יחד על החשיבה ועל היצירה המשותפת.

התהוות מבנה התכנית

מיכל שני

- לא הבנו בדיוק למה נכנסנו..

- ידענו :

- שההתפתחות האוריינית מתרחשת ברצף

- שקיימים הבדלים בין-אישיים בקצב ההתפתחות בשל שונות ביכולות הלמידה

- שילדים הם ילדים – מדברים, משחקים, לומדים, חולמים, אוכלים..

- שיש תוכניות רבות לגן

- שיש תוכניות רבות לבית הספר

- שיש גננות ויש מורות..

חיבורים חיבורים..

מורים

אמורים להכיר טוב יותר את הפעולות הנעשות בגן להוראת תשתית הקריאה והכתיבה, כמו גם את הסביבה שבה לומדים הילדים בגן ואת סוגי הפעילויות בה.

תוכנית לימודים חדשה

חפיפה בידע, בשפה המקצועית, בסביבה הלימודית ובדרכי ההוראה של גננות ושל מורים.

גננות

אמורות להכיר את הידע ואת הפרקטיקות המיושמים להוראה ורכישה של קריאה וכתיבה בכיתה א', כך יוכלו להבין עם אילו פרופילים של יכולות או קשיים מגיעים בוגרי הגן לכיתה א'.

ולזכור: שיש לשמור על רוח הגן לקחת בחשבון את מודל הגן העתידי שפותח כדי לקדם פדגוגיה חדשנית בגני הילדים. ולזכור שיש תכניות ואתרים של החינוך הלשוני ולחבר הכל

היבטים רגשיים-חברתיים
כגון: מוטיבציה, הפיסה עצמית..

ידע עולם, ידע תוכן הקשור
לטקסט וידע על שיח

שיח

הבנת שיח דבור
(הבנת נשמע)

הפקת שיח
דבור

הבנת שיח כתוב
(הבנת נקרא)

הפקת
שיח כתוב

מילה

הבנת משפט
דבור

הפקת משפט
דבור

הבנת משפט
כתוב

הפקת משפט
כתוב

מילה

ידע תחבירי

אוצר מילים

קריאת
מילים

כתיבת
מילים

תת-מילה

מורפולוגיה

פונולוגיה

אורתוגרפיה

כתב-יד /
הקלדה

תהליכי קוגניציה וויסות
מסדר גבוה

כגון: היסק, הפשטה,
נקיטת-עמדה, הצבת
מטרות, ניטור, חיזוק-
עצמי, אסטרטגיות
לתהליכי הפקת משמעות
מטקסט דבור וכתוב

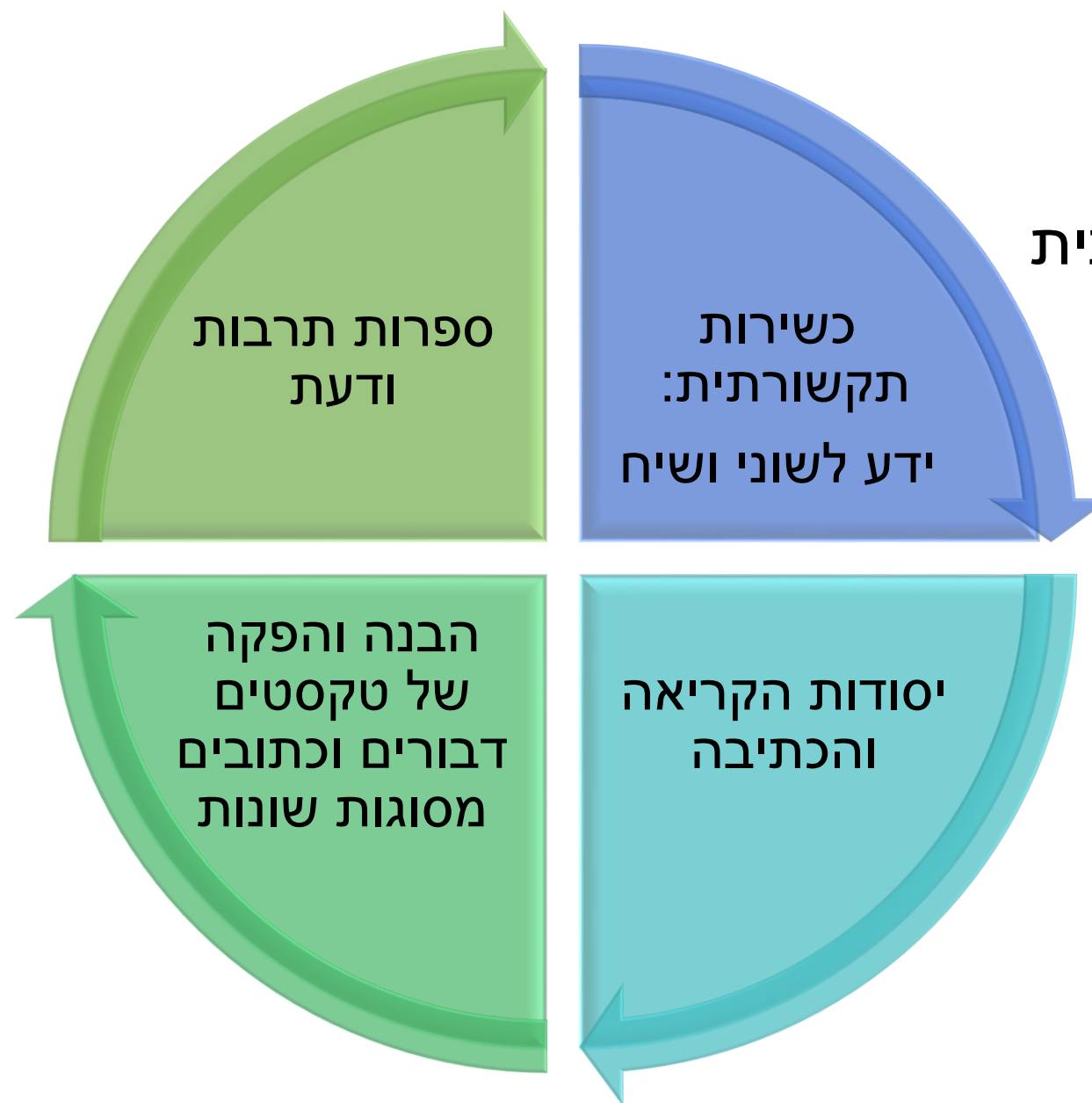
מודל רב רכיבי דינמי
אינטראקטיבי לאוריינות

Kim, 2022

תפקודים קוגניטיביים וניהוליים

כגון: כרון עבודה, גמישות, אינהיביציה, שליטה קשבית

מודל רכיבי התכנית

דגם המבנה של כל אחד מארבעת
רכיבי השפה והאוריינות

רקע תיאורטי התפתחותי

תרשים מארגן לרכיב

לוחות התפתחות והצעות לפעילויות המקדמות ידע
ומיומנויות

הצעות לפעילויות מקדמות

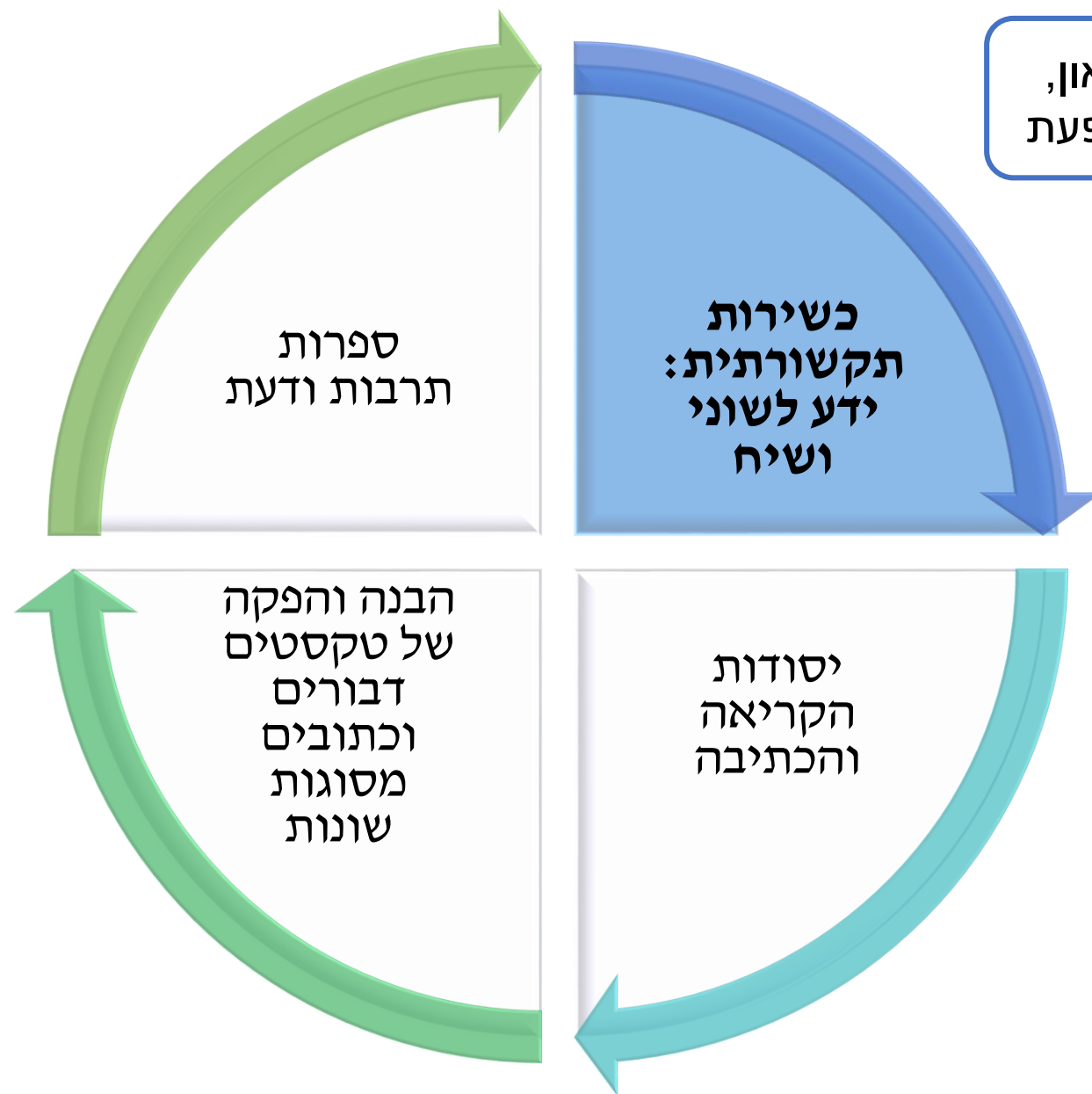
שלבים התפתחותיים

קישורים לכלים דיגיטליים

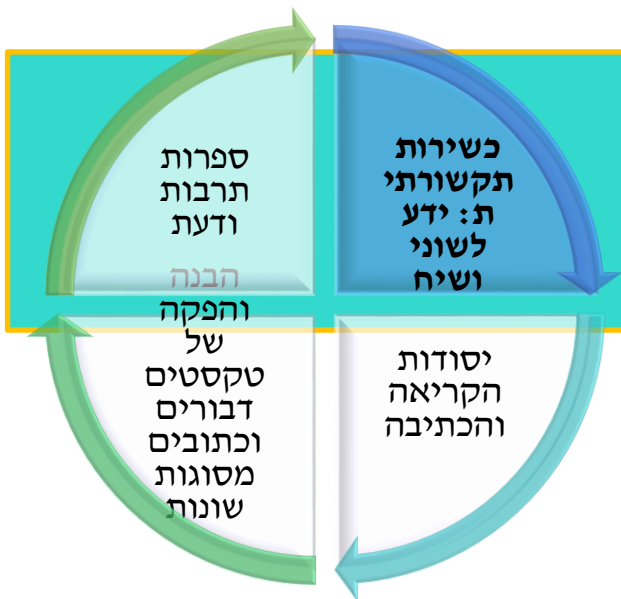
כלים להערכה כבסיס לתכנון הוראה

פנל שאלות ותשובות בהשתתפות כותבות הרכיבים של התכנית החדשה

כותבות ומציגות: עמליה בר-און,
שרה זדונאיסקי-ארליך ורחל יפעת

כשירות תקשורתית: ידע לשוני עמליה בר און

כיצד משקפת התכנית את ההיבט ההתפתחותי
של הידע לשוני?

ידע לשוני

רכישה לשונית לאורך החיים

תשומה דבורה

תשומה דבורה + כתובה

תשומה כתובה

לקראת קריאה ולומדים לקרוא

רכישה מאוחרת

מהגן לבית הספר

9-10 ש' ומעלה

ידע אורייני

ואורייני מתקדם...

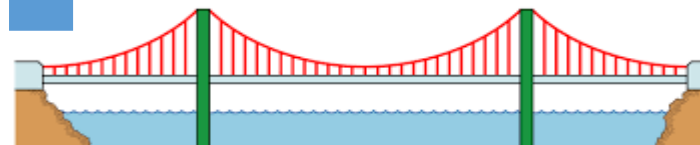
רכישה מוקדמת

לידה עד 3-4 ש'

ידע הליבה

4-5 ש' עד 8-9 ש'

ידע לשוני תשתיתי

תחומי השפה

פונולוגיה

מורפולוגיה

לקסיקון

תחביר

שיח

ידע לשוני

ידע לשוני בתוכנית הלימודים

פונולוגיה

מודעות
פונולוגית

רכישת
הקריאה
והכתיבה

מורפולוגיה

לקסיקון

תחביר

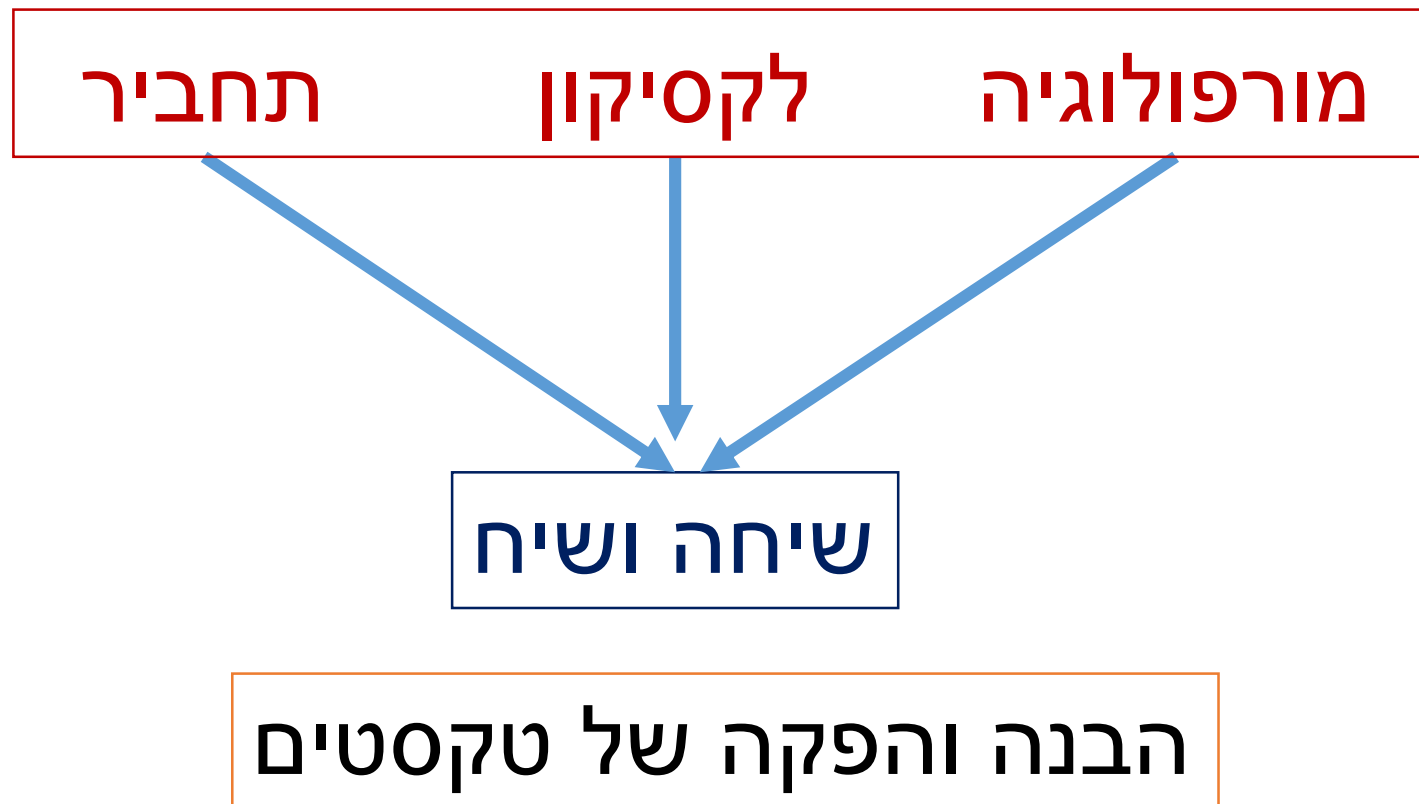
שיח

ידע לשוני

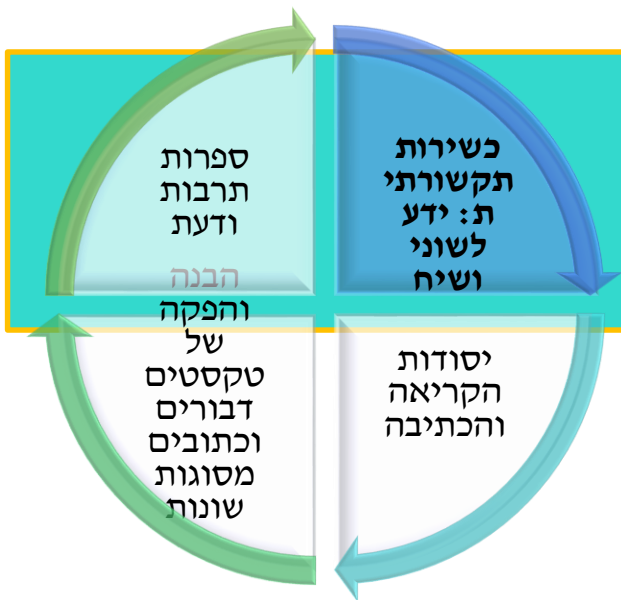
ידע לשוני בתוכנית הלימודים

מורפולוגיה לקסיקון תחביר שיח

כשירות תקשורתית: ידע לשוני ושיח

ידע לשוני

מהי התפיסה מתכנית אקידום ולפיתוח הידע
הלשוני?

קידום הידע הלשוני התפיסה שמוצגת בתוכנית

נקודת מוצא ראשונה:

הידע הלשוני נרכש באופן טבעי ולא דרך הוראה מפורשת
✓ בשונה למשל מרכישת קריאה וכתביבה או חשבון

קידום :

1. התפקיד החשוב של השיח [הדיאלוגי] בקידום היכולת הלשונית
← שיח יומיומי; שיח סביב נושאים לימודיים; שיח סביב טקסטים
2. התפקיד החשוב של הטקסט הכתוב בהעשרה לשונית
← ובתקופת המעבר [בגן ובבית הספר] – בעיקר דרך האזנה

האתגר:
זיהוי של
הזדמנויות
ויצירה יזומה
שלהן

קידום הידע הלשוני התפיסה שמוצגת בתוכנית

נקודת מוצא שניה:

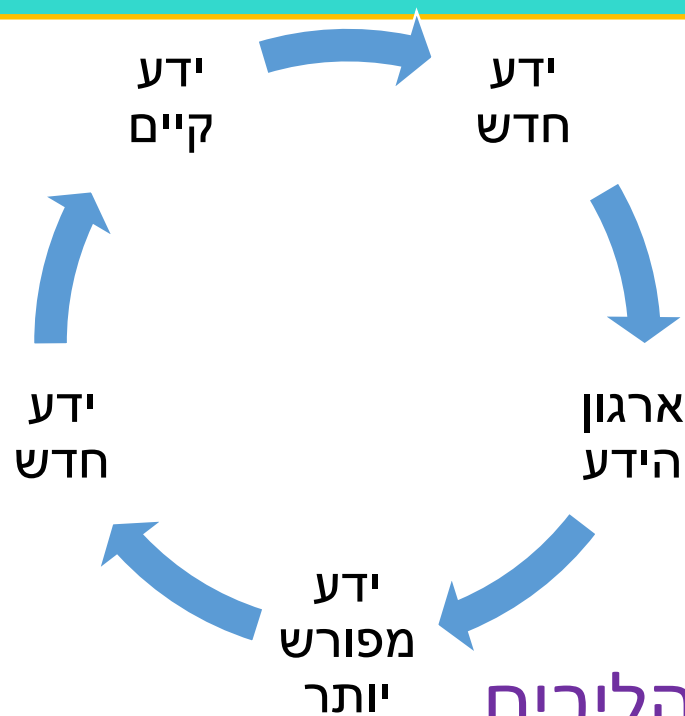
התהוות הידע הלשוני היא דינאמית ומחזורית ---

לגננת ולמורה כוח משמעותי בארגון הידע ובהוספה של
ידע חדש!!

לשם כך, יש להכיר את המאפיינים של העברית, להכיר תהליכים

התפתחותיים, להיות מודעים לידע הקיים ולהתחבר אליו בתהליך ההוראה

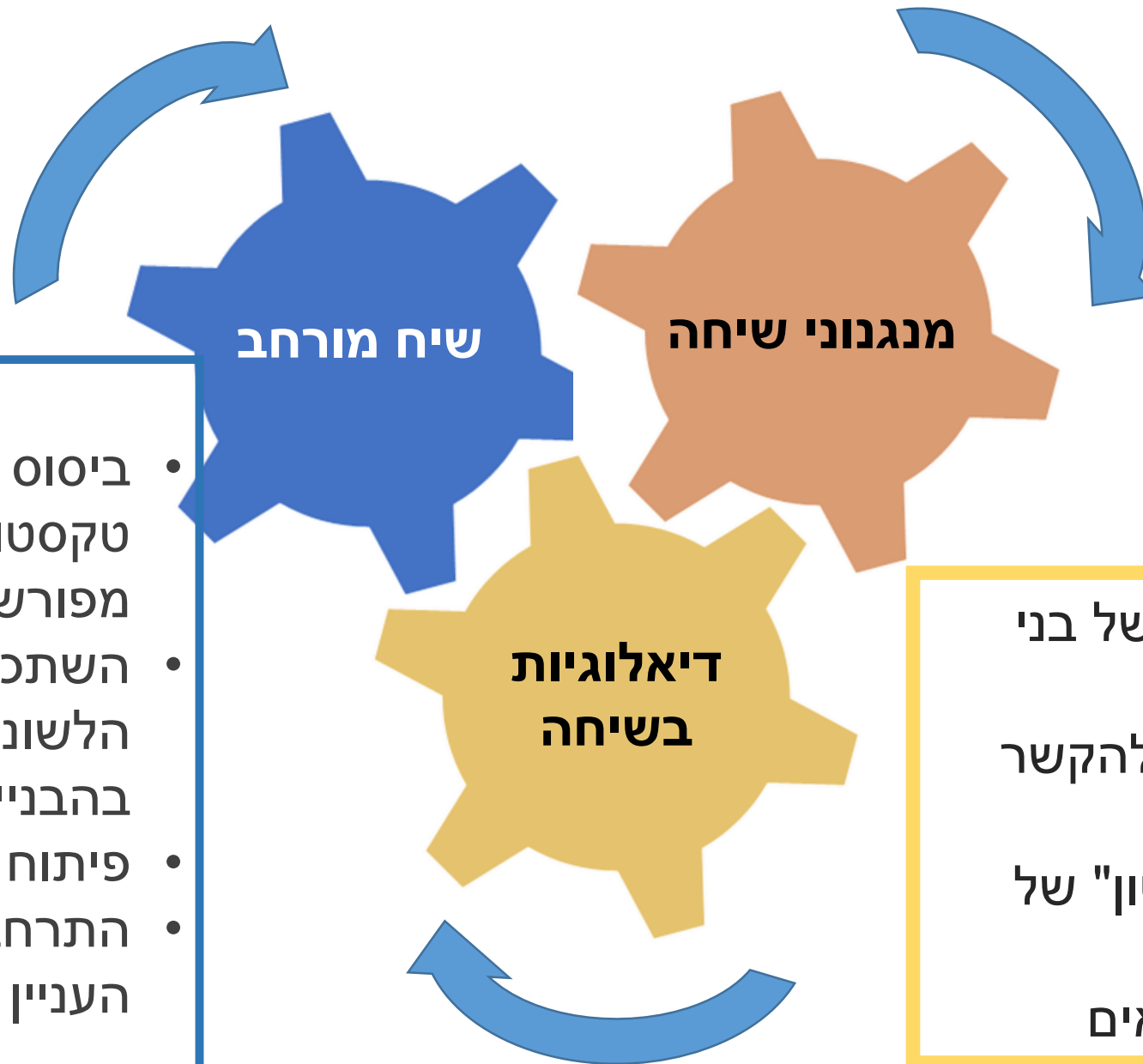
✓ למשל, "השורש והתבנית" מהגן לכיתה ו'

כשירות תקשורתית: שיח

**מהם רכיבי הכשירות התקשורתית ברמת השיח
אלו הם אתגרים התכנית וכיצד הם מתפתחים?**

- לקיחת תור
- פתיחה וסיום שיחה
- פנייה ותגובה לבני שיח
- התמודדות עם אי בהירות

- ביסוס אוטונומיה
- טקסטואלית (הרחקה ורמת מפורשות גבוהה)
- השתכללות האמצעים הלשוניים המשמשים בהבניית הטקסט
- פיתוח מבני (רצף ולכידות)
- התרחבות מגוון תחומי העניין (הרחקה)

- קישור למבעים קודמים של בני השיח
- בחירת נושאים הולמים להקשר
- מודעות לבני השיח
- סימון וזיהוי כיוולים - ה"טון" של השיח
- הרחבה ופיתוח של נושאים

שיח

אלו פעילויות מוצאות בתכנית לקידום כישורי שיח?

כשירות תקשורתית ברמת השיח - דוגמה לפעילות

עולמות שיח

שיח עיוני: הסבר מדעי

רכיבי הכשירות

מנגנוני שיחה: פתיחת שיחה, תגובה לבן שיח.

התקשורתית

שיח מורחב: השתכללות האמצעים הלשוניים המשמשים להבניית טקסט.

הצעה לפעילות

ניסוי מדעי בקבוצות קטנות

למשל, הילדים בוחנים את תכונותיהם של בועות סבון שהם יוצרים בעזרת קשית בקערה מלאה במים וסבון.

לאחר הפעילות כל קבוצה מציגה את מהלך הניסוי ומדווחת על מה שראתה ומצאה בפני הקבוצות

בחירות לשוניות

השוני בין שיח מדעי לבין שיח יומיומי.

ותקשורתיות

מאפייני השיח המדעי: ביטוי של חשיבה לוגית-מדעית, מציאת קשרים וסיבות למרכיבים ואירועים.

שימוש בשפה מדעית: לשער, להוכיח, לאמת, להשוות... (חשיפה בהתאם לרמת ההתפתחות של

הילדים). שימוש בשיח מדעי מעודד בניית הסבר מדעי (שיח מורחב) – דיווח ובניית השערות

(מה היה קורה אם...? מדוע אתם חושבים ש...?)

כשירות תקשורתית ברמת השיח - דוגמה לפעילות

עולמות שיח

רמת מורכבות

שיח עיוני: הסבר מדעי

סוגה פחות נפוצה בהשוואה לסוגה הסיפורית

היכולת לבנות הסבר מדעי הינה תוצר של התפתחות והתנסויות חוזרות

סוגת ההסבר המדעי עוסקת בתופעות הקשורות זו לזו ולכן משפיעה גם על המבנים התחביריים.

למשל, - ככל שכמות הסבון הייתה מעטה יותר הגודל של הבועות היה קטן יותר

- כששמנו פחות סבון הבועות היו יותר קטנות.

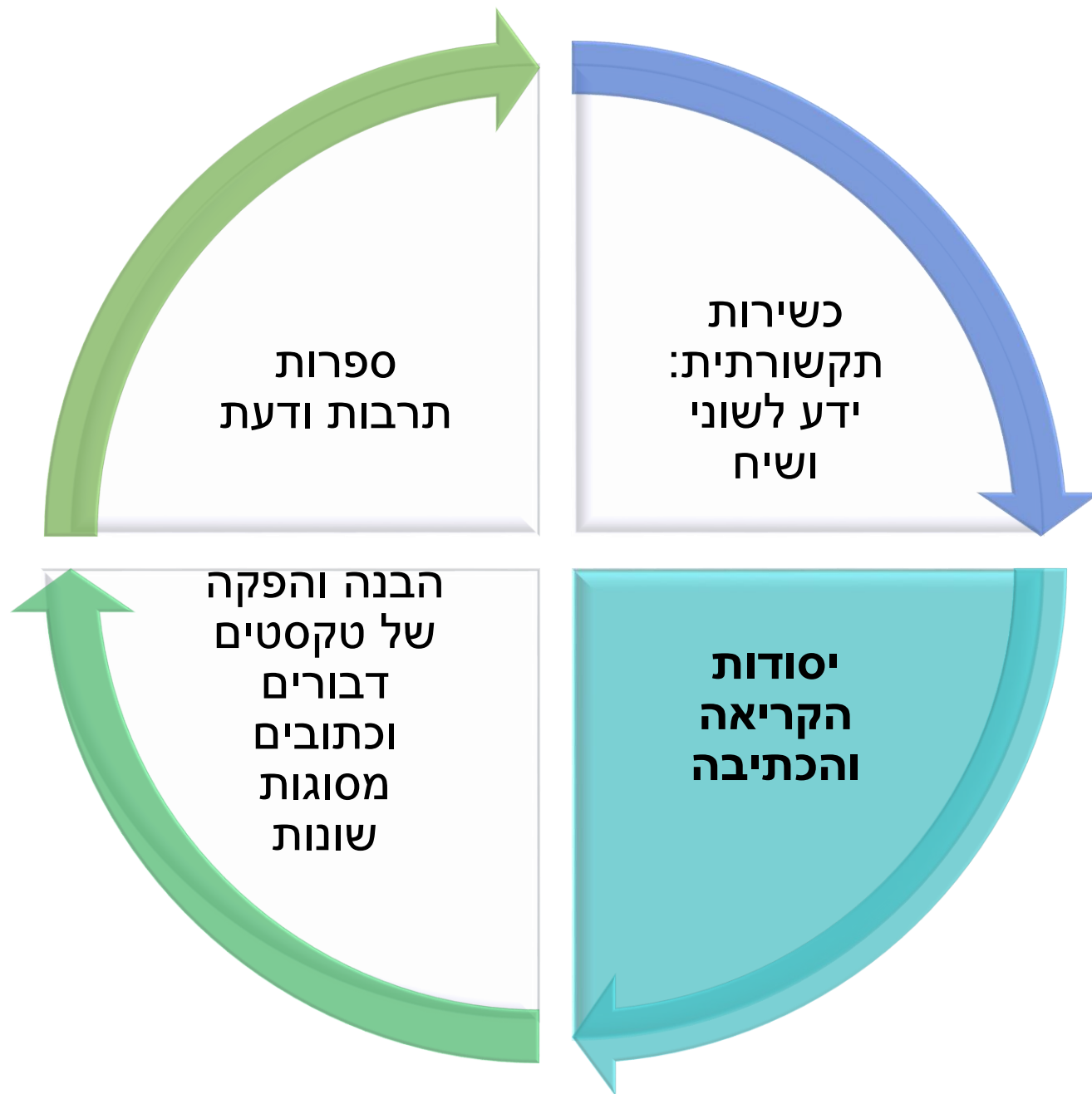
הערות והארות

עבודה בקבוצות קטנות: כל קבוצה מגיבה לשאלות והצעות של הילדים.

עידוד להשתמש בייצוגים גרפיים לתמוך בשיח ולפתחו

תרשימים – למשל, טבלה המציגה את התכונות השונות שמצאו הילדים,

איורים מדעיים - איור של תהליך היווצרות בועת הסבון או הגוונים השונים.

כותבות לפי סדר א-ב:
דורית ארם, עמליה בר
און, מעין טרוינסקי, שני
לוי שמעון ומיכל שני

יסודות הקריאה והכתיבה

כיצד יוצרת התכנית אינטגרציה בין שפתי התפתחות
הקריאה והכתיבה לבין התפתחות הידע
והמיומנויות הקשורים בהם?

קריאה וכתוב – שני צדדים של אותו מטבע

קריאה	הידע והמיומנויות בבסיס ההתפתחות	כתיבה
התנהגויות	ניצני קריאה וכתיבה	התנהגויות
* ניצני קריאה:	* מודעות פונולוגית:	* ניצני כתיבה:
- קריאת שם	- רגישות למבנה צלילי של השפה	- דמויי אותיות
- דפוס סביבתי	- מודעות להברות	- אותיות אקראי
- שמות בסביבת גן	* הכרות בסיסית של מערכת הכתב	* הפנמת דגם המוטורי בכתיבת אותיות
	* ידע אותיות ראשוני	
2. הבנת העיקרון האלפביתי		
* הבנה ורכישה של הקוד האלפביתי	* מודעות פונולוגית:	* כתיבה פונטית:
* קריאה אלפביתית חלקית / נסיונות קריאה	- ברמה תת הברתית	- בסיסית
מבוססי ידע אותיות ותנועות?	- ברמת הפונמה	- חלקית
	- קשר אות-צליל	- מלאה
	* הכרות מתקדמת של מאפייני הכתב	* ביסוס הדגם המוטורי בכתיבת אותיות
	* ידע אותיות מתקדם	
3. קריאה וכתיבה מבוססים ידע אלפביתי		
* פענוח פונולוגי לינארי (הברה הברה)	* מודעות פונולוגית בשילוב המילה הכתובה	* כתיבה פונטית מלאה
* פענוח פונולוגי מיומן	* ידע אלפביתי מלא:	* כתיבה מאורגנת וברת קריאה
	- כלל האותיות	
	- אותיות אהו"י	
	- סימני הניקוד	
4. קריאה וכתיבה מבוססים ידע לקסיקלי ומורפו-אורתוגרפי		

קריאה וכתוב בהקשר רחב

קריאה וכתוב הן שתי יכולות בסיסיות הנמצאות בתוך הקשר רחב:

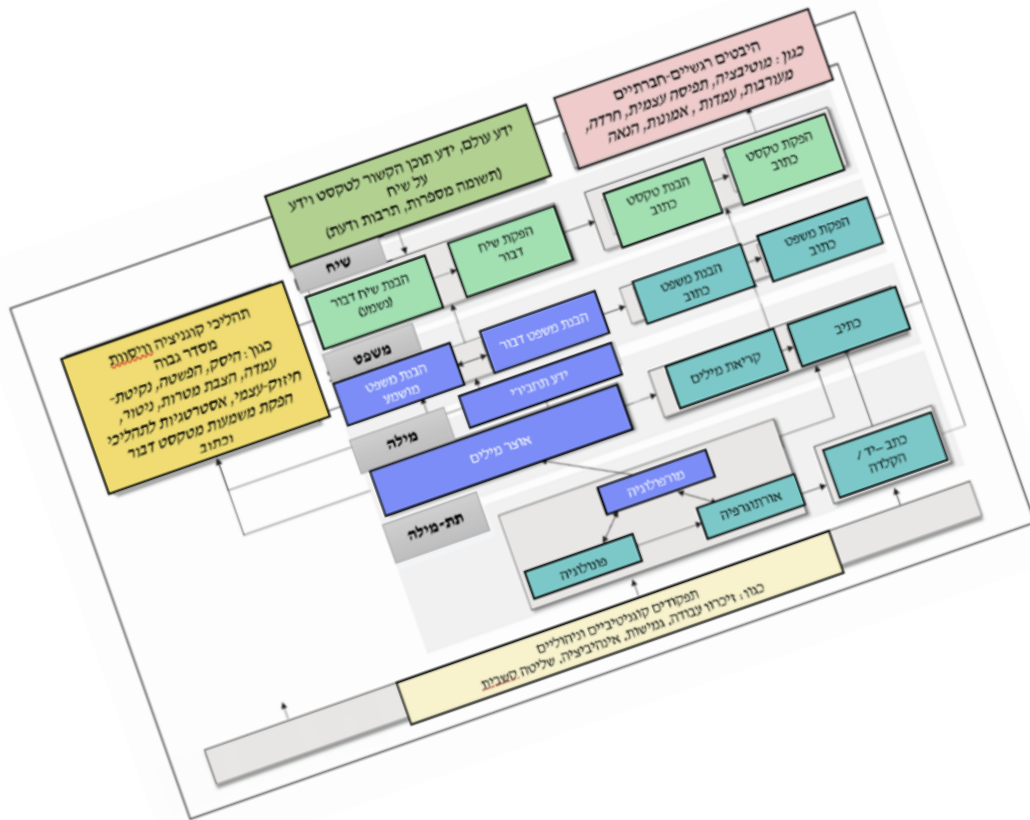
הקשר אורייני רחב: הבנה והפקה של טקסטים

הקשר שפתי

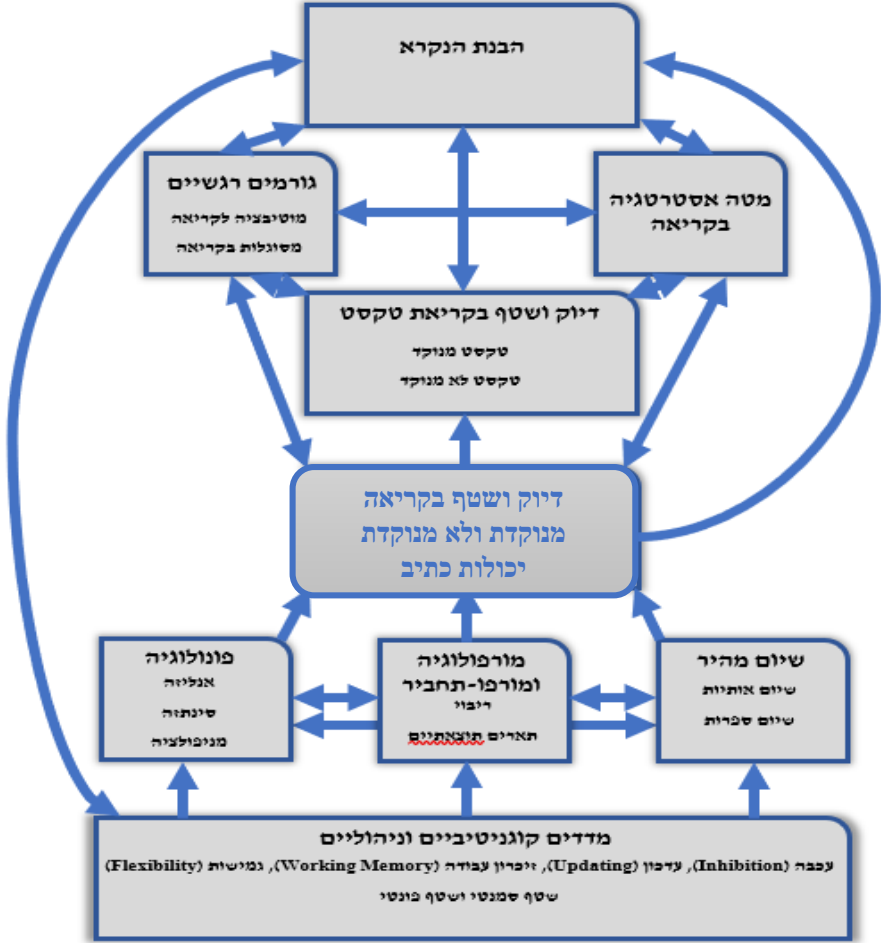
הקשר קוגניטיבי וניהולי

הקשר רגשי

הקשר תרבותי

קריאה וכתוב בזיקה לאורתוגרפיה העברית

יסודות הקריאה והכתיבה ידע הגננת והמורה - הבנה מהשורש

הקריאה והכתיב בהקשר הרחב
הקשר בין קריאה וכתיב
היכולות העומדות בבסיסן
רצף התפתחותן

כיצד ניתן לטפח את היכולות העומדות בבסיס הקריאה והכתיב?
כיצד ניתן לטפח יכולות אלה על מצע קריאה וכתיב?
כיצד ניתן להעריך ולדייק את היכולות שיש לטפח מתוך תוצרי הקריאה והכתיב?
שילוב הערכה בתהליך ההוראה

יסודות הקריאה והכתיבה – פעילויות מקדמות

הצעות לפעילויות מקדמות	התפתחות
קריאה מבוססת ידע לקסיקלי ומורפו-אורתוגרפי	
מפגש עם מילים שונות בעלות אותו המשקל – התעמלות, התרגשות, התלהבות, יבסס את הידע על המבנה המורפולוגי של המילים האלה. קורא שפוגש בכתב מילה חדשה במשקל זה, למשל, התפעלות, יוכל לפענחה על בסיס ידע זה.	קריאה לקסיקלית ומורפו-אורתוגרפית
באותו אופן, מפגש עם מילים מאותו שורש, יחדד את העלאת משמעות המילה מתוך השורש שלה, וכן היכרות של צורנים המופיעים בראש המילה (למשל, ה' היידוע, ו' החיבור, צורני היחס בכל"ם, ש' השעבוד) תקל על פענוח המילה והמשפט.	חזיון אות
✓ בחירת מילים בטקסט והתייחסות למבנה המורפולוגי שלהן; חיפוש מילים נוספות במבנה זהה וקריאתן תוך הסתייעות במבנה שלהן בעת הקריאה	ו
✓ קריאה של מילים באותו המשקל (למשל, משקפת, מרפסת, מקטרת, מחברת)	כ
✓ משפטי השלמה ולאחר מכן קריאה של המשפטים. למשל, בעלי תכונה / מקצוע: מי שמותר הוא... ותרון, מי שמחייך הוא... חייכן, מי שרוקד הוא... רקדן; תארים: אוכל שאפשר לאכול אותו הוא... אכיל, דבר שאפשר לשבור אותו הוא... שביר	ע
✓ זיהוי אותיות שורש במילים: איתור מילה בטקסט, הדגשת שורש המילה וקריאת מילים נוספות הכוללת שורש זה. למשל: איתור המילה מגלשה, חילוץ השורש – ג.ל.ש וקריאת מילים הכוללת שורש זה: גלשתי, גלשת, גולשים, גלישה ועוד	ו
✓ זיהוי סיומות נטייה, כמו, ריבוי (ילדים, כדורים, חולצות, בנות) או שייכות (ספריו, ילדיו)	ז
✓ זיהוי סיומות של משקלים, כמו בעלי המקצוע (חקלאי, עיתונאי, בנאי) או	ח

עֲכִישׁ אֶרֶץ רַגְלִים / חִיָּה שְׁנֵהב

רגלים
ידיים
אזנים
מתנים

עֲכִישׁ אֶרֶץ רַגְלִים.
טִפְסָה אֶל הַתְּקָרָה.

טִפְסָה
טִפְסָה
טִפְסָה
טִפְסָה
טִפְסָה

וְנָפַל בַּחֲזָרָה

טיפס – טיפסה
סיפר – סיפרה
דיבר – דיברה

בָּאָה נִמְלָה קִטְנָה
וְטִפְסָה אֶל הַתְּקָרָה.

טִפְסָה
טִפְסָה
טִפְסָה
טִפְסָה

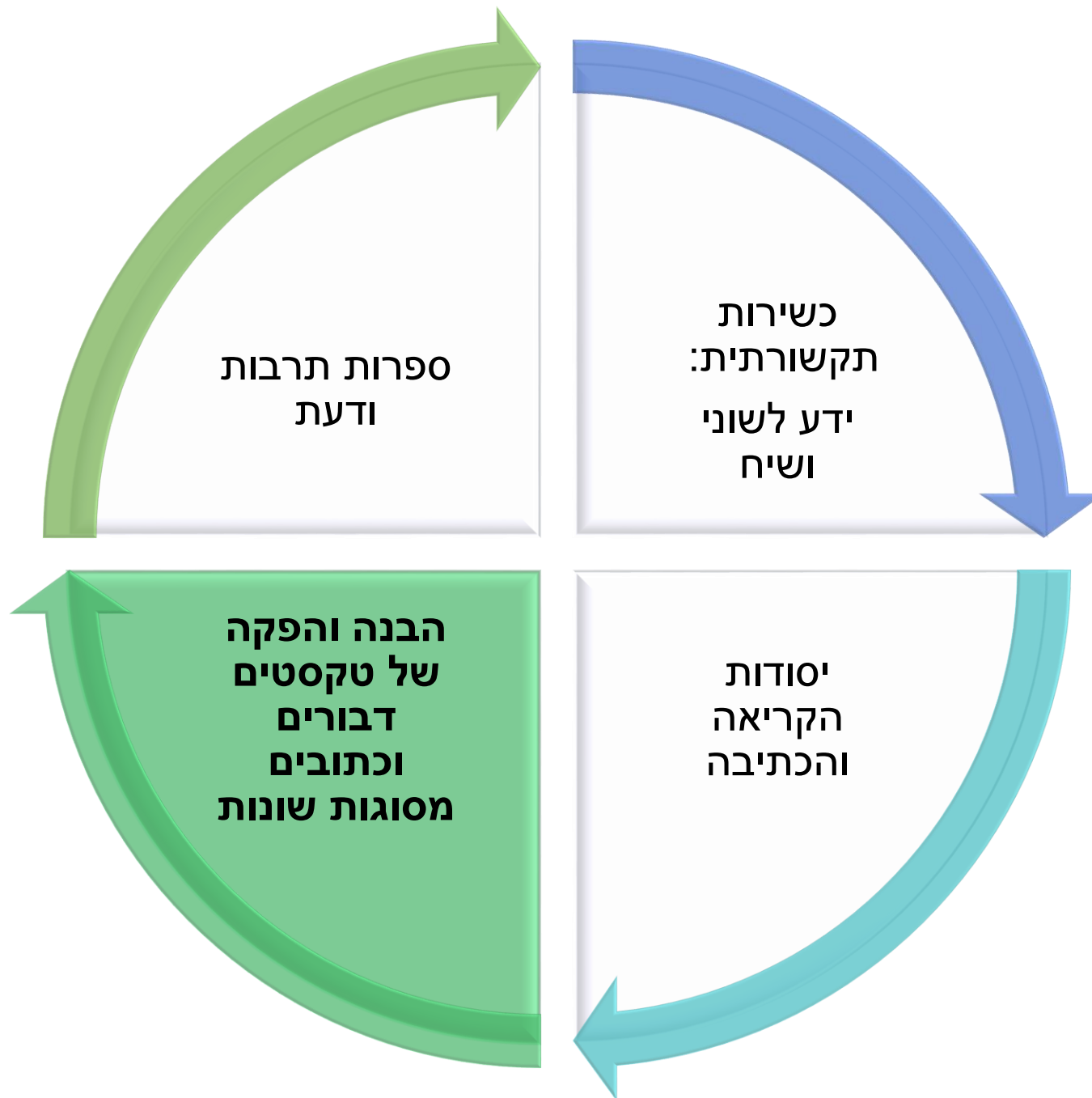
וְנָפַל בַּחֲזָרָה.

קָשָׁה - קָשָׁה
נָאָה נָאָה
יָפָה - יָפָה

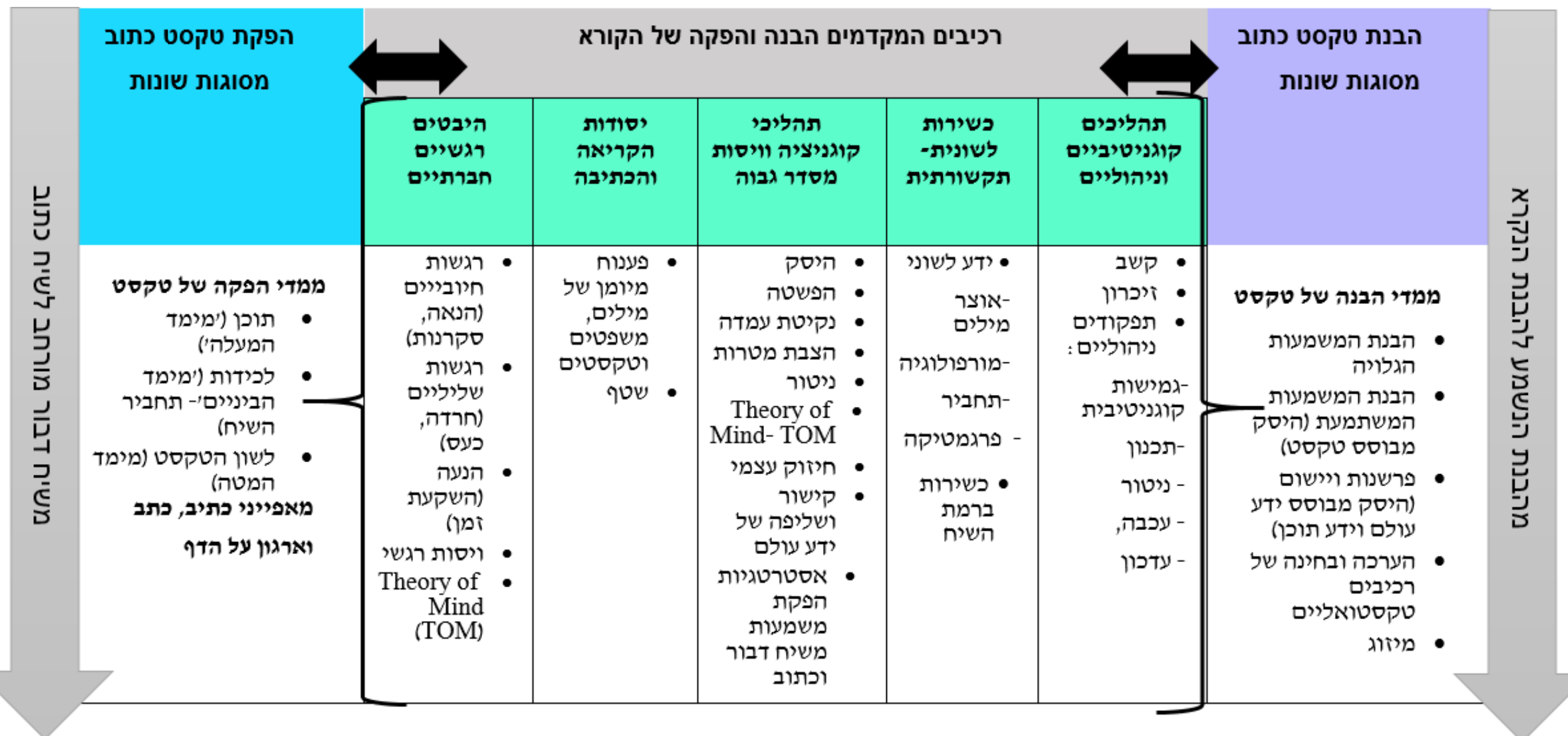
חָרְגוּל זָקֵן עָמַד בְּצֵד.
וְכָּךְ אָמַר הַחָרְגוּל:

כָּל-כָּךְ קָשָׁה לְטִפֵּס,
וְכָל-כָּךְ לִפְלֹל.

כותבות לפי סדר א-ב:
אסתי בן מנחם, עמליה בר-
און, דליה הלוי, אילנה
מסט, לימור קולן, מיכל
שני,

הבנה והפקה של טקסטים דבורים וכתובים מסוגות שונות

הבנה והפקה של טקסטים דבורים וכתובים מסוגות שונות

כיצד מטלות המכוונות למאון אחד מהנה
וההפקה של טקסטים מסוגות שונות מפתחות בו-
זמנית רכישת אשר לכשצמח מקדמים הנה
והפקה?

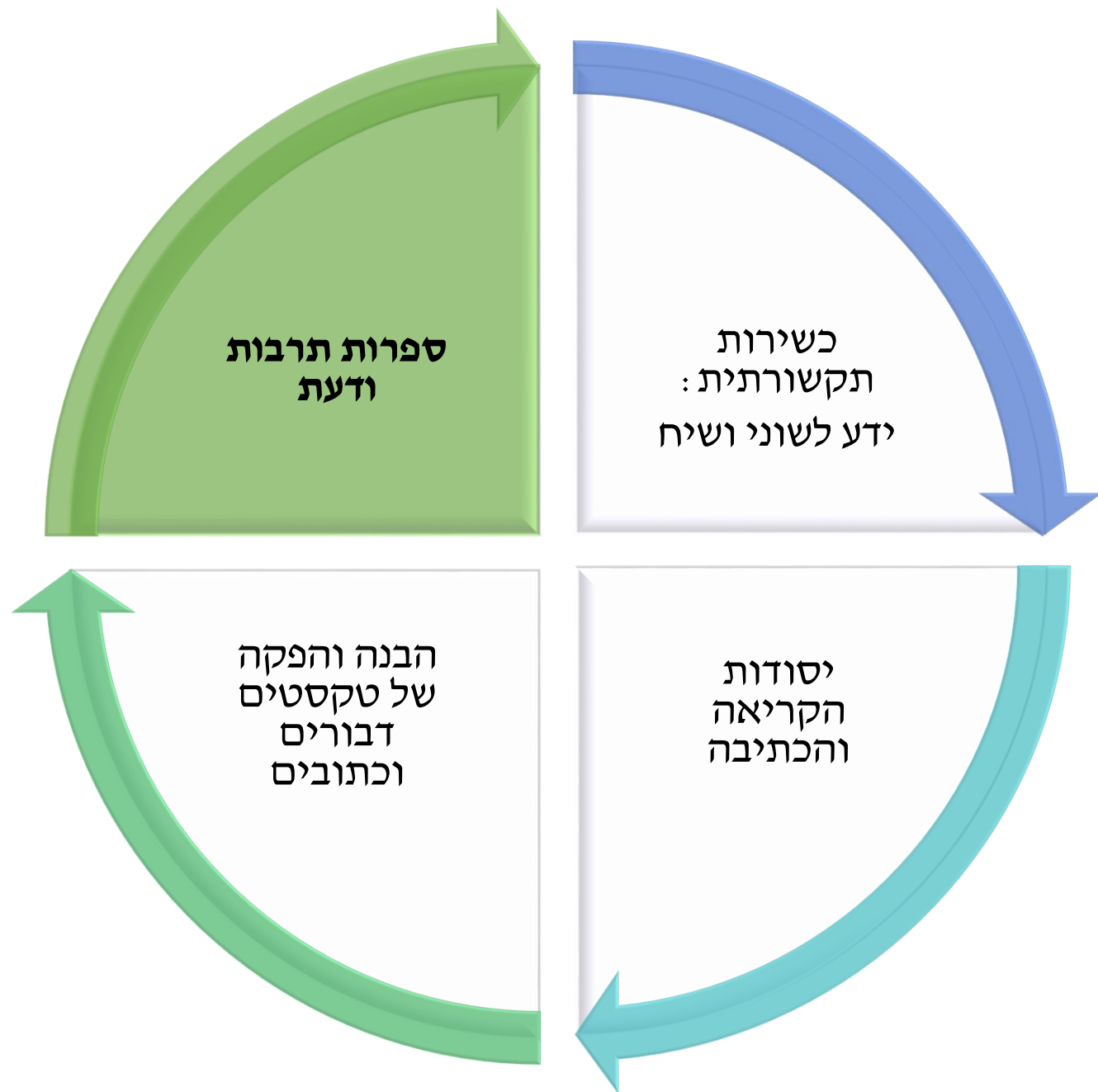
לוח 1: טרום הוראה פורמלית של קריאה וכתובה ; לוח 2: קוראים וכותבים		
הבנה של טקסט כתוב מושמע ונקרא – הפקה של טקסט דבור וכתוב		
טקסטים מסוגות שונות		
הבנת טקסט כתוב מסוגה X	רכיבים המקדמים הבנה והפקה קוגניטיביים וניהוליים, כשירות לשונית תקשורתית, קוגניציה וויסות, יסודות קריאה וכתובה, היבטים רגשיים-חברתיים)	פעילויות לקדום הבנה
הפקת טקסט דבור וכתוב מסוגה X		
פעילויות לקידום הפקה		
טרום קריאה של הטקסט		
קריאה של הטקסט		
תהליך הטקסט : פעילויות יזומות של המורה והתלמידים המקדמות הבנה והפקה בממדים שונים (ממדי הבנה הפקה)		
בעקבות הקריאה		

לוח 2: קוראים וכותבים		
הבנה של טקסט כתוב מושמע ונקרא – הפקה של טקסט דבור וכתוב		
טקסט מידעי (עיבוד לטקסט "צבי ים", © ראמ"ה		
הבנת טקסט כתוב מסוגה מידעית	רכיבים המקדמים הבנה והפקה קוגניטיביים וניהוליים, כשירות לשונית תקשורתית, קוגניציה וויסות, יסודות קריאה וכתיבה, היבטים רגשיים-חברתיים)	פעילויות לקדום הבנה
הפקת טקסט דבור וכתוב מסוגה מידעית		פעילויות לקידום הפקה
טרום קריאה של הטקסט		
משוחחים על הידע כותבים שמות של ספרים בהם יש תוכן רלבנטי לטקסט בוחנים בקבוצות את התמונות של צב הים וצב היבשה ומשווים בניהם על פי קריטריונים.. כל קבוצה מציגה את מסקנותיה. משוחחים באופן מדעי על ההבדלים. כותבים בטבלה המשווה את צורת הגוף, תנועה, מבנה השריון וסביבת המחיה.	מיקוד קשב – התמקדות בידע רלבנטי ; קישור ושליפה של ידע רלבנטי; זיכרון עבודה (לזכור איזה ידע עלי לשלוף) אוצר מילים הקשור לידע העולם ולידע התוכן הרלבנטיים – עולם השיח: שיח עיוני, הסבר מדעי שיח מורחב- ביטוי חשיבה לוגית-מדעית, מציאת קשרים בין מבנה גוף לסביבת מחיה	העלאת ידע תוכן וידע עולם הטקסט הוא על צבי-ים. –מעלים ידע תוכן על צבי-ים ועל צבים נוספים שאינם חיים בים - מציינים מה צריך בעל חיים כדי לחיות בים (נשימה, תנועה) -באמצעות תמונות - ישוו בין צב ים וצב יבשה רגליהם של צבי הים הם סנפירים הדומים למשוט; גופם משוטח ומותאם לשחייה
משוחחים על מה היו רוצים ללמוד על צבי ים כותבים מה היו רוצים לדעת על צבי הים שאינם יודעים	סקרנות והנעה לקריאת התוכן הספציפי ניטור (ידע קיים / חסר)	מהרהרים על הידע שהעלו – במה בטוחים במה לא; מזהים אם יש סתירות בין סוגי הידע שהועלו; מעלים שאלות לגבי ידע; מגדירים מהו הידע אותו היו רוצים ללמוד על צבי-ים (מה הם לא יודעים)

לוח 1: טרום הוראה פורמלית של קריאה וכתובה ; לוח 2: קוראים וכותבים		
הבנה של טקסט כתוב מושמע ונקרא – הפקה של טקסט דבור וכתוב		
טקסט מידעי		
הבנת טקסט כתוב מסוגה מידעית	רכיבים המקדמים הבנה והפקה קוגניטיביים וניהוליים, כשירות לשונית תקשורתית, קוגניציה וויסות, יסודות קריאה וכתובה, היבטים רגשיים-חברתיים	הפקת טקסט דבור וכתוב מסוגה מידעית
פעילויות לקידום הבנה		פעילויות לקידום הפקה
קריאה של הטקסט		
קוראים קריאה עצמית , מאזינים לקריאת מורה, קוראים עם חבר, קוראים בקבוצה בתור , תאטרון קריאה חקר מילים לפיתוח שטף : הגדרה, הכרת המאפיינים המורפולוגיים, מיון מילים על פי מאפיינים אלה.	שטף קריאה ידע מורפולוגי, מורפו-אורתוגרפי מורפו-תחבירי	כותבים את המילים שלמדו תוך הגייה
תיהלוך הטקסט : פעילויות יזומות של המורה והתלמידים המקדמות הבנה והפקה בממדים שונים (ממדי הבנה הפקה)		
משיבים על שאלות להבנת המידע המפורש	מיקוד קשב (איתור מידע) זיכרון (אחזור), יישום אסטרטגיות מבנה טקסט שיח מורחב על מבנה טקסט	דנים בדרכים לאיתור המידע עליו נשאלים
מבינים יחסים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט בטקסט כתוב כי הנקבה אינה דוגרת על הביצים. מסיקים איך בכל זאת מתפתחים בביצים צבים זעירים?	היסק - חם השמש פועל בדומה לחום אותו מעבירים עופות הדוגרים על הביצים. מילות קישור – בדומה ל, כמו ..	משיבים בעל פה וכותבים משפט: חום השמש פועל בדומה ל/ או כמו חום שאותו מעבירים העופות בדגירה כותבים שאלות שהתעוררו בעקבות הקריאה על התפתחות הצבים הזעירים; מציירים את צב הים

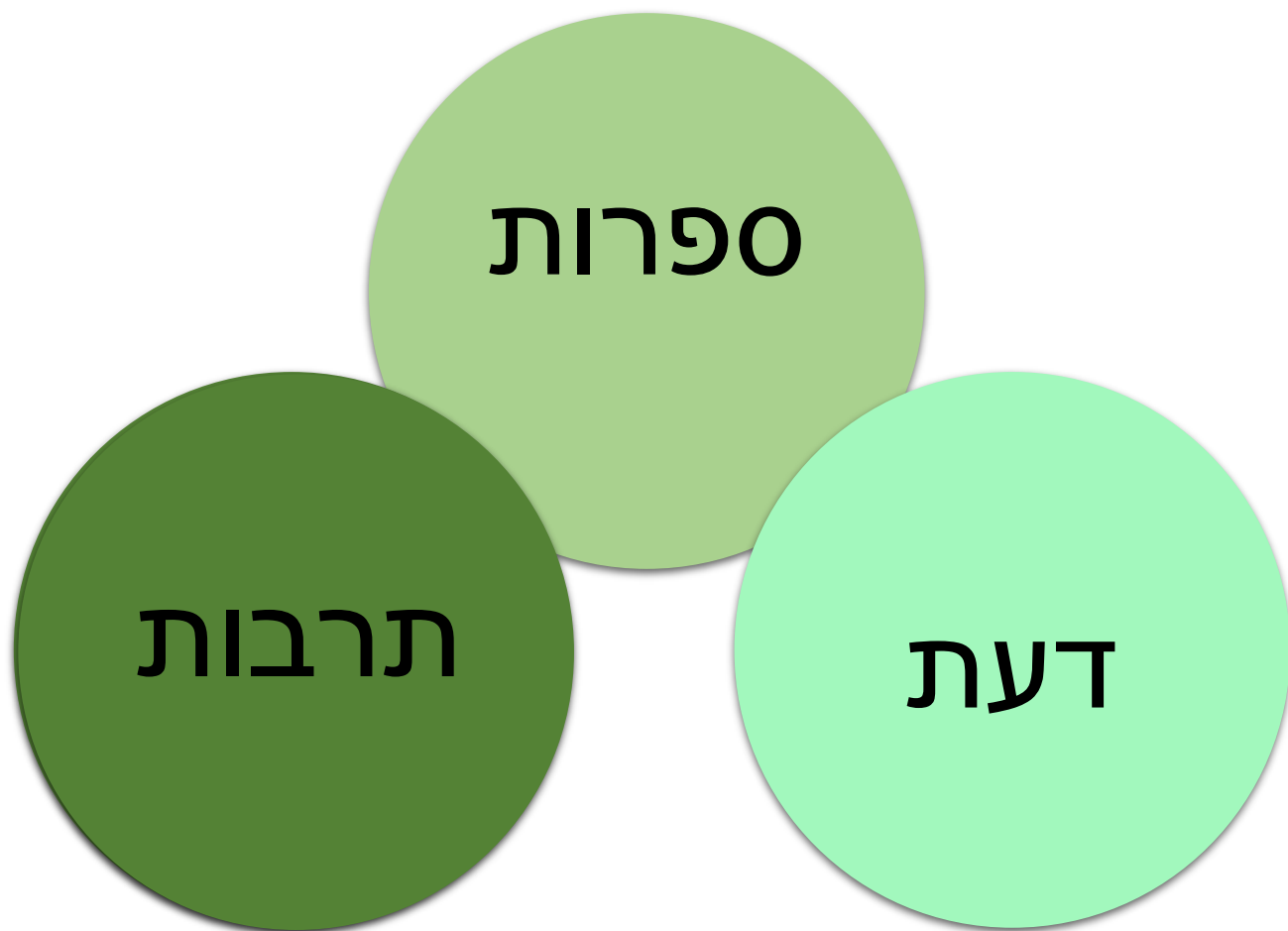

אסתי בן מנחם, לימור קולן,
ענת רויטר

- שאלה: כיצד עומד הפרק ספרות, תרבות ודעת בזיקה לפרקים האחרים בתכנית?

ספרות תרבות ודעת

- בשלושת המרכיבים יש תכנים, ידע, ערכים
- יש קשר מעגלי, כך שמחד - באמצעות התכנים מפתחים את רכיבי הכשירות התקשורתית, יסודות הקריאה והכתיבה, ההבנה וההפקה של הטקסטים
- ומאידך – באמצעות הכישורים הלשוניים נרכש הידע הספרותי התרבותי והמדעי.

ספרות

ספרות

הארנב הקשיב

קורי דורפלד

- מפגש עם מגוון יצירות ספרות ועם יוצרים שונים
- הרחבת הדעת באמצעות הספרים
- העשרת הידע הלשוני באמצעות הקריאה
- פיתוח הבנה רגשית חברתית
- פיתוח הדמיון
- אהבת הקריאה
- יצירת שיח דיאלוגי בעקבות הקריאה
- "מטען תרבותי"

תרבות

תרבות

- הכרת הערכים, הסמלים, השפה, דרכי ההתנהגות, הנורמות, המסורות המהווים את אורח חייו של עם.
- הכרת טקסטים מן התרבות היהודית והישראלית, חשיפה ללשון ולאוצר המילים האופייניים להם.
- שימוש בכישורי אוריינים לשם הבנה של יצירות אמנות והבעת עמדות ורגשות הקשורים אליהן.
- העשרת עולמו התרבותי של הילד הוא פתח להעשרת שפה ושיח אורייני עם זולתו.

דעת

דעת

מטרת על: טיפוח גישה אוריינית ושאיפה להשכלה ולדעת, סקרנות וחקרנות כלפי תופעות, תהליכים, אירועים, אישים, מקומות בארץ ובעולם.
כיצד?

- חשיפה לטקסטים מתחומי דעת שונים והיכרות עם המבנים ועם אוצר המילים הייחודי להם (אוצר מילים אקדמי)
- הכרת מקורות מידע מגוונים (ספרי עיון, מקורות דיגיטליים, מפגש עם מומחים)
- עידוד תהליכי חקר בעזרת מיומנויות אורייניות ולשוניות
- הרחבת התשתית של ידע העולם מאפשרת הבנה טובה יותר של טקסטים ומסייעת להבעה עשירה בכתב ובעל פה.

סיכום ודיון עם הקהל